

Kisiklott életek az utcán

Ha valaki hajléktalanná válik, utána már nehezen áll talpra

• Az alkoholfüggőség és annak következményeként a család szét hullása, illetve a lakás elvesztése a leggyakoribb ok, amiért egyesek az utcára kerülnek. Közülük sokan nem hajlandók a hajléktalanszállókat sem igénybe venni, kockáztatva, hogy a nagy hidegben halálra fagynak. Az ilyen intézményekben ugyanis alkoholtilalom van, amit be kell tartani, ráadásul a szolgáltatást meg is kell fizetni. Helységenként változik, hogy hol menjen az ár.

Veszélyes az utcán télen, akár meg is fagyhatnak a hajléktalanok. A szállókban nem lehet alkoholt fogyasztani

▲ FOTÓ: BELICZAY LÁSZLÓ

BARABÁS HAJNAL

A marosvásárhelyi hajléktalanszállót az önkormányzat működteti, ebben az otthonban hatvanöt embernek biztosítanak éjszakai szállást. Székely István, a menhely igazgatója szerint számuk a tél beálltával várhatóan nőni fog. A szabályzat alapján, akinek semmilyen jövedelme nincs, ingyen is meghúzódhat náluk, a szociális segélyezetteknek, a nyugdíjasoknak pedig napi 4 lejjel kell hozzájárulniuk a szolgáltatások költségeihez. Az éjszakai szállás mellett naponta egyszer meleg ételt is kapnak a lakók, ezenkívül civil szervezetek teát és szendvicset is juttatnak el hozzájuk. A vásárhelyi lakcímmel rendelkezőkön kívül más megyéieket is befogadnak 2–7 napig, ez idő alatt felveszik a kapcsolatot azzal az önkormányzattal, amelyhez lakcímük szerint tartoznak. Arra a kérdésre, hogy hányan lehetnek olyanok, akik nem a szállón, hanem az utcán élnek, Székely azt válaszolta, még felbecsülni sem tudják a számukat. Közülük sokan függőségük miatt nem akarják betartani a szálló szabályzatát, ezért alszanak közterületeken, ahol alkoholt isznak, és egyéb tudatmódosító szereket használnak. A téli időszakban a helyi rendőrség nem hagyja őket a parkokban és más zugokban aludni, ilyenkor beviszik őket a szállóba. Volt példa arra is, hogy néhányan kikerültek a hajléktalanszállóból, többnyire idősök, akiknek sikerült öregotthonban elhelyezkedniük vagy albérletbe költözniük. Sajnálatos, hogy sok munkaképes ember is van a hajléktala-

nok között, de egyéntől függ, hogy ki mennyire akar talpra állni – jegyezte meg Székely István.

Szigorú szabályok

Biró Edit, a Csíkszeredai Polgármesteri Hivatal szociális osztályának vezetője érdeklődésünkre a téma kapcsán elmondta, a város hajléktalanszállóján állandó felügyelet van, és csak a szociális osztály által kibocsátott engedéllyel rendelkezettek fogadják be. Ugyanakkor a szálló szabályzata tiltja az alkoholfogyasztást. Nagyon hideg téli éjszakákon is csak úgy fogadják be az ittas embereket, ha először a kórház sürgősségi osztályán gyomormosáson esnek át. „A hajléktalanszállót három hónapig vehetik igénybe ingyenesen azok, akiknek nincs jövedelmük, de addig rendezniük kell helyzetüket, szociális segínyt vagy más jövedelmet kell felmutatniuk” – magyarázta az osztályvezető. A szálló lakói havonta jövedelmük egyharmadát vehetik igénybe a szolgáltatást. Közülük legkevésbé 43 lejt, legtöbb 317 lejt fizetnek a szállásért, illetve azért, hogy háromhetente kicserélik az ágyneműjüket, tiszta törülközőt kapnak, és meleg vizet biztosítanak nekik. A meleg ebédet szintén külön meg kell fizetniük, azaz napi 12 lejért vagy közmunkáért cserébe jár a leves és második fogás. „Akik ide kerülnek, azoknak halmozott problémáik vannak, nemcsak a lakásukat veszítették el, hanem más gond is súlyosbítja helyzetüket. Vagy alkoholfüggőségük vagy agresszivitásuk miatt kerültek bajba, vagy megjárták már a börtönt, ehhez pedig általában még hozzáadódik a család széthullása is” – magyarázta. Egyébként van olyan lakójuk

is, aki évek óta a szállóban él, holott van állandó munkahelye, csak épp jövedelme nem teszi lehetővé, hogy elköltözzön. Mások pedig még a szálló szolgáltatásait sem akarják igénybe venni, nem árulnak el semmit magukról, elutasítják a segítséget, inkább az utcát választják.

Elhagyják magukat

Antal Teréztől, a csíkszeredai szociális központ referensétől megtudtuk, jelenleg tizenhatan laknak a szállóban, amely egyébként harmincegy férőhelyes, de később biztosan

Arról ritkán beszélnek, hogy miért váltak hajléktalanokká, vannak, akik válás vagy a család elvesztése miatt kerültek ilyen helyzetbe.

többen behúzódnak majd. Volt rá példa, hogy telt házzal működtek, a „hiányzók” valószínűleg az utcán tengődnek valahol a városban, mint fogalmazott, sokszor rájuk sem lehet ismerni, annyira elhanyagolják magukat, nem borotválkoznak, nem tisztálkodnak. Szerinte többnyire azért nem veszik igénybe a fűtött szállást, mert nem tetszik nekik, hogy nem fogyaszthatnak alkoholt, és rendszeresen tisztálkodniuk kell. Akik mégis elfogadják a menedéket,

megpróbálkoznak azzal, hogy becséppesszék az egészségügyi szeszt, mert általában azt isszák. Arról ritkán beszélnek, hogy miért váltak hajléktalanokká, vannak, akik válás vagy a család elvesztése miatt kerültek ilyen helyzetbe. „Ha egyszer megpróbálják, és egy-két hónap eltelik, hogy az utcán lézengenek, akkor utána már nem is próbálnak segíteni magukon. Ritka az, aki ezek után igyekszik rendbe tenni az életét” – jegyezte meg. Egyik alkalommal valaki napszámosokat keresett, de a szálló lakói inkább elbújtak, mint hogy dolgozni menjenek. Viszont vannak néhányan olyanok is, akik kilábalnak a hajléktalansorból. Például egy fiatal férfi nak is sikerült, aki azért került az utcára, mert szülei nem tudták fizetni a közköltséget, lakásukat elvesztették, lánytestvérét a gyermekvédelem helyezte el, ő pedig a hajléktalanszállóba kényszerült. Időközben viszont munkát kapott, majd családot alapított, és elköltözött a szállóról.

Kérdéssé vált a működésük

Jeszenszky Teréztől, a gergyószentmiklósi hajléktalanszállót működtető Ora International segélyszervezet helyi vezetőjétől megtudtuk, jelenleg tizenhárom hajléktalant látnak el központjukban, de pótágyakkal több mint húsz embert tudnak befogadni. „Mindig van félretéve egy kenyér és lekvár, zsír vagy margarin, ha kell nekik, és meleg teát is tudunk adni” – mondta a szálló vezetője. Állandó lakói is vannak, többségüknek va-

lójában öregotthonban vagy egészségügyi ellátóintézményben volna a helyük, csak hogy nincs jövedelmük, vagy nagyon kevés, így azokra a helyekre semmi esélyük bekerülni. A hajléktalanszálló sincs teljesen ingyen, a szociális segélyezetteknek havi 120 lej, a nyugdíjasoknak juttatásuk tíz százalékával kell hozzájárulniuk ellátásukhoz. A szállóba egyébként bárkit befogadtak, akár más megyéből érkezőket is. Csak hogy a segélyszervezet a jövőben már nem fogja támogatni az üzemeltetést, idén is önkormányzati és állami támogatásból tengődtek, a továbbiakban pedig kérdéses a fenntartás. Jeszenszky Teréz úgy fogalmazott, bíznak abban, hogy jövőre is sikerül állami és önkormányzati támogatáshoz jutni. Szerinte mindeddig példaértékűen működtek, civilizált ellátást biztosítottak a rászorulóknak. Egyébként nemcsak hajléktalanokat fogadnak be, hanem az épület emeletén bántalmazott anyáknak is menedéket nyújtanak, gyermekeikkel együtt. Jeszenszky szerint a hajléktalanok között vannak olyanok, akik a sok adósság miatt kerültek utcára, mások egyedül maradtak, sokan pedig az alkoholizmus miatt jutottak ilyen sorsra. „Őket is emberszámba kell venni, csak úgy lehet rajtuk segíteni. Sok terápiára van szükség, hogy a függőségtől megszabadulhassanak, nálunk egy hitoktató segít ebben” – magyarázta. Hozzátette, volt rá példa, hogy eredményel jártak, és egy hajléktalan rendbe tudta hozni az életét. Úgy tapasztalta, a terápia mellett fontos az is, hogy feladatokat bízhatnak rájuk, kapcsolódjanak be a főzésbe, takarításba, a szálló működtetésébe.

Sikertörténeteik is vannak

A székelyudvarhelyi hajléktalanszállón, bár tizenegy férőhelyes, jelenleg tizenhárom embernek nyújtanak menedéket. Mint Farkas Rékától, a szállót működtető Albert Schweitzer Alapítvány munkatársától megtudtuk, az első három hónap ingyenes, azután jövedelmük tíz százalékával kell hozzájárulniuk ellátásukhoz, a szállás mellett ugyanis meleg ételt is biztosítanak nekik. Vannak, akik úgy kerültek az utcára, hogy családjuk kitagadta őket, vagy elváltak, többségük esetében viszont a túlzott alkoholfogyasztás volt a fő ok, amiért hajlék nélkül maradtak. Azonban sikertörténetekről is beszámolt, például egy idősebb férfi másfél évet lakott náluk, de időközben sikerült kibékülnie a feleségével, így a hajléktalanszállóban töltött hosszú idő után elhagyhatta a menhelyet. Egy másik lakójuk pedig szociális lakáshoz jutott, és elköltözött tőlük, rendbe jött az élete. A hajléktalanszállón tengődők többsége beteg, idős, alacsony jövedelmű ember, aki a lakásmaffiá, a sok adósság vagy a család elvesztése miatt maradt otthon nélkül.